

Staten og Den norske kirke – Spørsmål til høringsinstansene

Navn på høringsinstans: *Romedal menighetsråd*
Postboks 23 2334 ROMEDAL

Type høringsinstans

- Kommune
- Menighetsråd/kirkelig fellesråd/bispedømmeråd
- Prost/biskop
- Tros- eller livssynssamfunn utenfor Den norske kirke
- Frivillig organisasjon innenfor Den norske kirke
- Annen offentlig instans
- Annen privat instans

dok 815

200606109	30.11.06
ki-501	

1. Hvilke overordnede prinsipper bør ligge til grunn for tros- og livssynspolitikken?

Svar:

Henviser til høringsuttalelsen under punkt 1.

2. Den norske kirke som statskirke:

- Bør fortsette
- Bør avvikles
- Vet ikke / ønsker ikke å svare

3. I hvilken lov bør Den norske kirke være forankret?

- Grunnloven
- Egen kirkelov vedtatt av Stortinget
- Lov om trossamfunn
- Vet ikke / ønsker ikke å svare

4. Hvordan bør Den norske kirke finansieres?

- Gjennom medlemsavgift
- Medlemsavgift med noe støtte fra det offentlige
- Støtte fra det offentlige og med noe medlemsavgift
- Offentlig finansiering uten medlemsavgift
- Vet ikke / ønsker ikke å svare

5. Hvordan bør valgordningene og demokratiet være dersom statskirkeordningen avvikles?

- Valgordningene bør være som i dag
- Øke bruken av direkte valg til kirkens besluttede organer
- Vet ikke / ønsker ikke å svare

Eventuelle andre ordninger:

*En kombinasjon av direkte representasjon fra menighetsrådene og direkte valg.
En slik direkte valgordning må utredes videre.*

6. Dersom statskirkeordningen avvikles, hva bør i så fall stå i § 2 (eller i en annen paragraf) i Grunnloven i tillegg til prinsippet om religionsfrihet?

(Her kan du/dere sette kryss på ett eller flere alternativer)

- Ingen tillegg
- De politiske prinsipper som statsforfatningen bygger på; så som demokrati, rettstaten og menneskerettighetene
- Det kristne og humanistiske verdigrunnlaget
- Det humanistiske verdigrunnlaget
- At Den norske kirke er en evangelisk-luthersk kirke
- Vet ikke / ønsker ikke å svare

Eventuelt annet:

7. Hvem bør ha ansvaret for gravferdsforvaltningen?

- Den lokale kirke (menighetsråd eller kirkelig fellesråd)
- Kommunen
- Vet ikke / ønsker ikke å svare

8. Hvem bør eie og forvalte kirkebyggene?

- Den lokale kirke bør eie kirkebyggene og ha det økonomiske ansvaret
- Den lokale kirke bør eie kirkebyggene, og kommunen bør ha det økonomiske ansvaret
- Kommunen bør eie kirkebyggene og ha det økonomiske ansvaret
- Vet ikke / ønsker ikke å svare

Forslag til høringsuttalelse.

Romedal menighetsråd/Vallset menighetsråd har i møte den 2006 vedtatt følgende høringsuttalelse til NOU 2006:2. Uttalelsen utformes som rene svar på de spørsmål som er stilt i det spørsmålskjemaet som fulgte høringsbrevet.

1. Hvilke overordnede prinsipper bør ligge til grunn for tros- og livssynspolitikken?

Menighetsrådet mener at staten fortsatt bør føre en aktivt støttende religionspolitikk. I denne politikken bør det markeres at tros- og livssynsutøvelse er kollektive goder for innbyggerne, og at staten bør bidra til å legge til rette for den enkelte borgers mulighet til å utøve sin tro eller sitt livssyn. Et overordnet prinsipp som helt selvfølgelig bør ligge til grunn for tros- og livssynspolitikken er således hensynet til tros- og livssynsfriheten.

Videre er det viktig at tros- og livssynspolitikken utformes med sikte på å opprettholde tros- og livssynssamfunnenes selvstendighet. Statens tros- og livssynspolitikkk må bygge på respekt for tros- og livssynssamfunnene og ikke utformes slik at det innebærer en innblanding i tros- og livssynssamfunnenes indre anliggender.

Hensynet til likestilling av tros- og livssynssamfunn er et overordnet prinsipp. Men dette må avveies mot hensynet til tradisjon og kontinuitet. Den norske kirkes tradisjonelle og historiske funksjon i samfunnet kan begrunne en form for særstilling, sett i forhold til andre tros- og livssynssamfunn.

Menighetsrådet foreslår at statens ansvar for å føre en aktivt støttende tros- og livssynspolitikkk grunnlovsfestes, og rådet slutter seg til flertallets forslag, jf. utredningens kap. 5.7.3 jf. kap. 10.2.1.

Se NOU'en kap. 5.6.2 s. 104-105, kap. 5.7.3 s. 112 og kap. 10.2.1 s. 164-165. Grunnlovsforslaget står på side 112 høyre spalte 6. avsnitt, jf. s. 165 venstre spalte, tredje avsnitt.

2. Den norske kirke som statskirke.

Medlemmene Horne, Nyhus, Bøttger og Berglund foreslår følgende uttalelse:

Menighetsrådet går inn for en videreføring av dagens statskirkeordning slik at Grunnlovens bestemmelser om Den norske kirke opprettholdes, men med slike reformer innenfor gjeldende kirkeordninger som Mindretall II's forslag innebærer, jf. NOU 2006:2 s. 171.

Det er i mandatet for Gjønnnesutvalget uttalt at det bør være et mål for utvalget å foreslå løsninger ”som sikrer at kirkens medlemmer opplever å ha sin kirke i behold og at samfunnets verdiforankring ikke svekkes”. Flertallet i Gjønnnesutvalget har til støtte for en lovforanket folkekirke lagt vekt på ”at Den norske kirke skal opprettholde sin rolle som folkekirke ved fortsatt å være en landsdekkende kirke med bred kontaktflate og rom for

ulike grader av trosengasjement og aktivitet blant sine medlemmer. Den kirkelige selvforståelse som trossamfunn må ivaretas.” Mindretall II har framhevet betydningen av at Den norske kirke beholder sin posisjon som folkekirke og har stilt opp som forutsetning for dette ”at medlemmene oppfatter kirken som åpen, romslig og inkluderende der den enkelte føler seg omsluttet i et trygt trosfelleskap.”

De grunnleggende premisser hos flertallet og mindretall II oppfattes som stort sett sammenfallende, og de besvarer den nevnte forutsetningen som er lagt inn i mandatet. Menighetsrådet slutter seg til mindretall II's oppfatning av at en videreføring av statskirkeordningen på den beste måte vil sikre en så lav terskel til den åpne folkekirken at alle skal kunne føle seg hjemme der, uansett trosengasjement, og at ingen av medlemmene i Den norske kirke skal oppleve at de ikke lenger har ”sin kirke i behold”. Det er ingen – verken i flertallet eller noen av mindretallene – som bedre enn andre kan vite noe sikkert om konsekvensene av en eventuell avvikling av statskirken til fordel for en lovforankret eller selvstendig folkekirke. Menighetsrådet er imidlertid av den oppfatning at en må legge avgjørende vekt på den *usikkerhet* som uansett vil være knyttet til en slik endring. Med stor usikkerhet og uoversiktighet over konsekvensene ved et skille, er risikoen betydelig for at en ved avvikling av statskirken velger en løsning som kan gjøre folk kirkeløse.

Usikkerheten knyttet til en endring gir videre grunn for Menighetsrådet til å understreke mindretall II's vektlegging av grunnlovskonservatismen (s. 169). Ved å fjerne de grunnlovsbestemmelser som omtaler den lutherske lære kan det skapes en situasjon som er uoverskuelig, særlig hensett til muligheten for at dette kan svekke samfunnets verdigrunnlag. Statens etiske grunnlag skal være den evangelisk-lutherske religion, og det sikres ved at flere hundreårs tradisjon med statsreligion videreføres.

Flertallets forslag om en lovforankret folkekirke innebærer etter menighetsrådets oppfatning i realiteten ikke et skille mellom stat og kirke, men det innebærer et skille mellom regjering og kirke. Det er – etter de meget betydelige endringer som er gjort i løpet av de siste årene når det gjelder kirkens indre selvstyre – nærmest bare spørsmålet om utnevning av biskoper som i realiteten vil være forskjellen mellom en lovforankret folkekirke og en grunnlovforankret folkekirke, slik den er foreslått. Denne forskjellen kan ytterligere reduseres ved at prosedyrene for bispeutnevninger endres, slik at regjeringen utnevner en av de tre som har fått flest stemmer i de kirkelige vota. Menighetsrådet mener at hensynet til Den norske kirkes selvstyre kan ivaretas fullt tilfredsstillende – og vektlegges ytterligere i tiden framover – med en fortsatt statskirkeordning, jf. henvisningene ovenfor til de reformer som er foreslått av mindretall II.

Menighetsrådet mener at også hensynet til tros- og livssynsfriheten og likebehandling av trossamfunn kan ivaretas fullt tilfredsstillende med en fortsatt statskirkeordning.

Menighetsrådet slutter seg for øvrig til den begrunnelse som mindretall II har gitt for sitt forslag, jf. NOU 2006:2 s. 169-171.

(Se NOU'en: Mindretallets uttalelser i kap. 10.2.3 s. 169-171, flertallets uttalelser i kap. 10.2.1 s. 159, om mandatet i kap. 1.1.2 s. 10 venstre spalte 3. avsnitt.)

Medlemmet Vestli foreslår følgende uttalelse:

Menighetsrådet går inn for at Den norske kirke i fremtiden organiseres som en lovforankret folkekirke, slik at grunnlovens nåværende regler om statskirkeordningen oppheves, regjeringen fjernes som kirkestyre og Den norske kirke blir et selvstendig rettssubjekt.

Flertallet i Gjønnnesutvalget har til støtte for en lovforanket folkekirke lagt vekt på ”at Den norske kirke skal opprettholde sin rolle som folkekirke ved fortsatt å være en landsdekkende kirke med bred kontaktflate og rom for ulike grader av trosengasjement og aktivitet blant sine medlemmer..” Menighetsrådet slutter seg til disse grunnleggende premisser for forslaget om en avvikling av statskirken.

Forholdet mellom kirke og folk er viktigere enn forholdet mellom kirke og stat. Kirkens demokratiske strukturer er de senere år bygd ut på alle nivåer, men flertallet i Gjønnnesutvalget understreker at det er ytterligere behov for å styrke både valgdeltakelse og representativitet. Dette vil kunne gi økt vitalitet i lokalsamfunnet mellom kirke og folk. Hvis kirken lever sitt eget liv og ikke deltar i samfunnets utfordringer, vil folk etterspørre andre verdier. Kirke og folk er derfor gjensidig avhengig av hverandre og menighetsrådet slutter seg til flertallet i Gjønnnesutvalget som mener at det er nødvendig å tilpasse kirkens ordninger til nye utfordringer.

Menighetsrådet er enig i at hensynet til likebehandling av trossamfunnene og til Den norske kirkes selvstyre er så tungtveiende at det i avgjørende retning begrunner forslaget om avvikling av statskirken. Dagens statskirkeordning gir ikke tilstrekkelig rom til å gi Den norske kirke slikt selvstyre som er nødvendig for kirken å ha etter nåtidens krav. Mulighetene for reformer innenfor grunnlovens rammer er brukt opp. Menighetsrådet er enig med flertallet i at rammene for reformarbeid må utvides, og det må skje ved at grunnlovens skranker for det kirkelige selvstyret fjernes. For å møte framtidens utfordringer og for å vitalisere kirken er det nødvendig for Den norske kirke ”å bli herre i eget hus”.

Regjeringen har i mandatet for Gjønnnesutvalget lagt til grunn at Den norske kirke fremdeles skal være en bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke. Denne premisse er hentet fra Kirkemøtets uttalelse *Den norske kirkes identitet og oppdrag*, og inngår således som en del av kirkens selvforståelse som trossamfunn. Flertallet har understreket at kirkens selvforståelse som trossamfunn må ivaretas, og menighetsrådet støtter flertallets vurdering av at en lovforankret folkekirke vil ivareta kirkens selvforståelse som trossamfunn på en bedre måte enn dagens statskirkeordning. Det skjer ved at Den norske kirke etter flertallets modell selv blir ansvarlig for eget læregrunnlag, den skal selv utnevne biskoper og den skal selv styre i alle spørsmål som har med tro og kirkens liv å gjøre.

Menighetsrådet har merket seg utvalgsmedlemmet Helge Kolstads særmerknader. Merknadene framstår som et så treffende uttrykk for menighetsrådets tanker om dette svært vanskelige spørsmålet, at vi finner det hensiktsmessig å ta inn et utdrag, som en del av rådets uttalelse, jf. NOU 2006:2 s. 177:

”Medlemmet Kolstad har valgt å slutte seg til flertallet som går inn for en lovforankret folkekirke. Dette gjør jeg selv om jeg egentlig er ganske fornøyd med

15. 4

statskirkeordningen, og ikke ser tvingende grunner for en endring. Jeg deler i hovedsak de synspunkter som tilhengerne av en fortsatt statskirke har anført. Når jeg likevel går inn for en vesentlig endring i relasjonen mellom stat og kirke, er det fordi jeg ønsker en fortsatt utvikling av kirkens selvbylde og stilling i samfunnet i pakt med tiden. Spillerommet for fortsatte endringer innenfor statskirkeordningen er blitt for lite. Vi må gjøre et sprang. Det er min overbevisning at kirkens budskap svært godt tåler å bli satt inn i en ny tid og jeg ønsker å tilhøre et trossamfunn som klarer å gjøre dette”.

Menighetsrådet slutter seg for øvrig til den begrunnelse som flertallet i Gjønnesutvalget har gitt for sitt forslag, jf. NOU 2006:2 s. 159-165.

(Se NOU'en: Mindretallets uttalelser i kap. 10.2.3 s. 169-171, flertallets uttalelser i kap. 10.2.1 s. 159 flg.)

3. I hvilken lov bør Den norske kirke være forankret?

Medlemmene Horne, Nyhus, Bøttger og Berglund foreslår følgende uttalelse:

Det vises til uttalelsen til spørsmål 2 ovenfor.

Menighetsrådet har gått inn for å opprettholde statskirkeordningen. Dette innebærer at dagens lovverk videreføres ved at Den norske kirke forankres i grunnlovens § 2 jf. Norske Lov 2-1. Kirkeloven videreføres som nå.

Medlemmet Vestli foreslår følgende uttalelse:

Det vises til uttalelsen til spørsmål 2 ovenfor.

Menighetsrådet har gått inn for en avvikling av statskirkeordningen. Dette innebærer at kirken forankres i en egen kirkelov, vedtatt av Stortinget.

(Se NOU'en: Om grunnlovforankret folkekirke kap. 5.3.1/5.3.2 s. 86-87, om lovforankret folkekirke kap. 5.4.1/5.4.2/5.4.3 s. 90-93.)

4. Hvordan bør Den norske kirke finansieres?

Menighetsrådet slutter seg til de respektive flertall i utvalget, slik at

- finansieringsordningen for en grunnlovsforankret folkekirke videreføres, likevel slik at finansieringen av alle stillinger og tilhørende personalkostnader overføres til staten, men den øvrige anvarsfordelingen mellom stat og kommune videreføres som i dag,
- offentlige bevilgninger står for hovedfinansieringen av en lovforankret folkekirke, med statlige tilskudd som dekker lønninger og tilknyttede personalkostnader og kommunale tilskudd som dekker bygging, forvaltning, vedlikehold og drift av kirkebygg. Dette kombineres med et medlemsbidrag som skal dekke menighetens øvrige virksomhet,

- en selvstendig folkekirke finansieres ved en statlig bevilgning til Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn, til dekning av et nærmere definert minimumstilbud.

Menighetsrådet vil peke på at det er behov for økte ressurser til Den norske kirke i framtiden.

(Se NOU'en: Om flertallsforslagene i kap. 6.10.2 s. 130 høyre spalte (grunnlovsforankret folkekirke) s. 131 venstre spalte (lovforankret folkekirke) og s. 131 høyre spalte (selvstendig folkekirke). Om dagens finansieringsordning kap. 6.3 s. 117-118. Om finansieringsbehovet se kap. 6.5.5 s. 120-121 og kap. 10.3.1 s. 171.)

5. Hvordan bør valgordningene og demokratiet være dersom statskirkeordningen avvikles?

Dersom statskirkeordningen avvikles, mener menighetsrådet at den demokratiske oppbygning vi i dag har i statskirkeordningen må videreføres. I utgangspunktet bør valgordningen være direkte valg til menighetsrådene, grunnenheten i kirken. Til nivåene over lokalnivået – fellesråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet – bør det i utgangspunktet være indirekte valg.

Valgdeltakelsen ved de kirkelige valg er meget lav. Menighetsrådet har vurdert om det kan være en vei å gå - for å øke interessen for valg til de kirkelige organer, og for å styrke legitimiteten til de valgte organer - at det åpnes for en kombinasjon av direkte og indirekte valg til fellesråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet. Menighetsrådet anser at disse forslag ikke er utredet godt nok til rådet kan gå inn for en slik ordning i dag. Det er etter menighetsrådets oppfatning et absolutt krav at menighetsrådene sikres representasjon i disse organer, slik at fullt ut direkte valg til organer over lokalnivået uansett er uaktuelt.

(Se NOU'en: Om demokratiske ordninger se kap. 5.6.5 s. 109-110, om utvalgets standpunkt se kap. 5.7.5 s. 114.)

6. Dersom statskirkeordningen avvikles, hva bør i så fall stå i § 2 (eller i en annen paragraf) i Grunnloven i tillegg til prinsippet om religionsfrihet?

Menighetsrådet slutter seg til forslaget om at bestemmelsen om oppdrageransvaret, jf. Grunnlovens § 2 annet ledd annen setning, oppheves.

Menighetsrådet slutter seg videre til flertallsforslaget om at det i Grunnlovens § 2 inntas en bestemmelse om at statens verdigrunnlag skal være "den kristne og humanistiske arv".

(Se NOU'en: Om samfunnets verdigrunnlag se kap. 5.6.1 s. 101-104, om utvalgets standpunkt se kap. 5.7.2 s. 111-112, om utvalgets flertallsforslag se. kap. 10.2.1 s.164.)

7. Hvem bør ha ansvaret for gravferdsforvaltningen?

Menighetsrådet slutter seg til utvalgets vurderinger av at det er et offentlig ansvar bl.a. å sørge for gravplasser samt legge til rette for ordninger som sikrer at gravferd og jordfesting skjer i faste, ordnede og verdige former. Det må skaffes til veie verdige livssynsflexible seremonilokaler for de innbyggere som ikke benytter kirkelige bygg, og gravferd skal så langt som mulig skje i overensstemmelse med de regler den enkelte religion eller tradisjon krever, jf. kap. 7.7.1.

Menighetsrådet mener at disse grunnleggende hensyn best ivaretas ved en videreføring av dagens ordning, slik at kirkelig fellestråd fortsatt beholder ansvaret for gravferdsforvaltningen, og menighetsrådet slutter seg til mindretallets begrunnelse for dette. Ut fra erfaring og de spørreundersøkelser som utvalget har vist til, må det legges til grunn at de fleste er fornøyde med den måten kirkelig fellestråd har ivaretatt ansvaret på. Det er ikke registrert noe ønske i flertallet av befolkningen om å flytte dette ansvaret over på kommunen.

(Se NOU'en: Generelt om gravferdsforvaltningen se kap. 7, om utvalgets vurderinger se kap. 7.7.1 s. 137, om utvalgets standpunkt se kap. 7.8 s. 138 venstre spalte og kap. 10.4.1 s. 173 venstre spalte.)

8. Hvem bør eie og forvalte kirkebyggene?

Ved et eventuelt opphør av statskirkeordningen mener menighetsrådet at det er soknet som fortsatt bør eie og forvalte soknekirkene.

Menighetsrådet viser til bemerkningene ovenfor – avslutningsvis til spørsmål 4 om behovet for økte ressurser - og understreker nødvendigheten av å fortsette arbeidet med større vedlikeholds- og utbedringsarbeider av lokale kirkebygg i årene framover.

(Se NOU'en: Generelt om eiendomsrett se kap. 9, om eierforholdene under statskirkeordningen se kap. 9.3.1 s. 151, om soknenes eiendomsrett s. kap. 9.3.2 s. 151, om utvalgets standpunkt se kap. 9.5.1 s. 156-157 og 10.6.1 s. 174-175.)
